

Karen Siune
Thomas Vinther

Folk og forskning

Danskernes opfattelse af forskning

Rapport fra
Analyseinstitut for Forskning
1998/1

Folk og Forskning

Danskernes opfattelse af forskning

Rapport fra
Analyseinstitut for Forskning
1998/1

Rapporten er udgivet af:
Analyseinstitut for Forskning
Katrinebjergvej 2
8200 Århus N
Tlf. 8942 2394
Fax 8942 2399
E-mail: afsk@afsk.au.dk

Publikationen udleveres gratis
så længe lager haves ved
henvendelse til udgiveren

Publikationen kan også hentes på
Analyseinstitut for Forsknings hjemmeside:
www.afsk.au.dk

Tryk: CC PRINT 92 APS
Oplag: 1.500
ISBN: 87-90698-00-2
ISSN: 1398-1471

Grafisk opsætning: NewCom

Forord

Denne publikation er den første i en række af rapporter, der løbende vil blive publiceret af Analyseinstitut for Forskning.

I rapporten er især beskrevet danskernes forventninger og holdninger til forskning. Der er også inddraget svar på spørgsmål om tillid; hvilken tillid eller mistillid har danskerne til videnskabelig forskning.

I løbet af foråret 1998 vil der følge andre rapporter, der dækker undersøgelsen af danskernes viden om forskning med særligt henblik på at afdække, hvor de har denne viden fra samt en rapport, der specielt analyserer danskernes opfattelse af forskningspolitik.

Resultaterne, der lægges frem i denne serie af rapporter, er et vigtigt led i Analyseinstitut for Forsknings bestræbelser på at dække hele den opgave, som er henlagt til instituttet; en opgave der samlet kan betegnes som at opbygge viden om 'forskningens rolle i det danske samfund'.

Datamaterialet, der ligger til grund for rapporterne, er baseret på en interviewundersøgelse foretaget af Socialforskningsinstituttet for Analyseinstitut for Forskning.

Metodiske bemærkninger og yderligere information om undersøgelsen findes i bilaget til denne rapport.

Rapporten er udarbejdet af Karen Siune i samarbejde med Thomas Vinther.

Karen Siune
Direktør
Århus, februar 1998

Indholdsfortegnelse

Forskning som vejen til vækst eller risici?	7
Interessen for forskning er tilstede	8
Hvilken forskning er danskerne interesseret i?	9
Både kvinder og mænd er interesseret i forskning	10
Unge mindst interesseret i forskning	11
Uddannelse medfører stigende interesse	12
Erfaring med forskningsarbejde giver interesse	13
Hvad er forskning?	14
Kønsforskellene er små, men de er der	15
Gensplejsning påvirker unges opfattelser	16
Uddannelse påvirker opfattelserne	17
Viden om forskningsområder	18
Der er stadig kønsforskelle	20
Ældre har sværere end yngre ved at svare	21
Uddannelse giver viden	22
Beskæftigelse, et spørgsmål om personlig erfaring	23
Sikkerhed eller usikkerhed	24
Kvinder mest skeptiske	25
Unge mest opmærksomme på ny usikkerhed	26
Uddannelse fører til både-og opfattelser	27
Personlig erfaring gør ingen forskel	28

Tillid til danske forskere	29
Kvinderne lidt mere utrygge end mændene	30
Alder ikke afgørende for tryghed	31
Jo mindre uddannelse jo mindre oplevelse af tryghed	32
Erfaring betyder ikke meget for tillid	33
Kan forskning afhjælpe problemer?	34
Sundhedsvidenskab hjælper	35
Mænd har størst tiltro til at forskningen kan afhjælpe problemer. .	36
De yngste og de ældste er ikke overbeviste	37
Uddannelse giver tro på problemløsning	39
Beskæftigelsesforskelle	40
Forskningens vigtigste opgaver	41
Mænd og kvinder enige	42
Unge optaget af miljø og forurening	43
Jo højere uddannelse, jo mere fokus på opgaven: et bedre samfund!	44
Større økonomisk fremgang nævnes ikke af mange	45
Allervigtigste forskning	46
Både mænd og kvinder prioriterer sundhed	47
Sundhed prioriteres højt af både unge og ældre	48
Klima og miljø prioriteres højere jo højere uddannelse	49
Beskæftigelsen giver ikke nogen forklaring, men erfaring gør en forskel.	50
Konklusion	51
Metodebemærkninger	54

Forskning som vejen til vækst eller risici?

Forskning omtales i mange forskellige sammenhænge som værende vigtigt for landet og for fremtiden. Eksempler på en sådan omtale kan blandt andet hentes i diverse rapporter fra Forskningsministeriet og fra Danmarks Forskningsråd. Forskning indgår ligeledes som et væsentligt element i regeringens strategi for Danmark som foregangsland.

Investeringer i forskning nævnes ofte af politikere og af repræsentanter for det danske erhvervsliv som et middel til økonomisk vækst. Indlæg i debatten viser, at der samtidig er andre, der ser forskning som noget, der kan føre til uønskede tilstande eller i hvert fald til situationer med uønskede risici. Sidstnævnte opfattelse har inden for det seneste år i stigende grad gjort sig gældende i tilknytning til mediernes omtale af klonede får eller som reaktioner på noget af det seneste i genteknologien, en amerikansk forskers tilbud om klonede mennesker. Fører forskning generelt til situationer med flere risici? Det kan denne rapport ikke give svaret på, men det, den derimod kan svare på, er, hvordan og om befolkningen tænker på disse risici.

Analyseinstitut for Forskning skal som en af sine opgaver samle viden om forskningens rolle i samfundet. Selve oprettelsen af instituttet kan ses som et udslag af den store interesse, som politikerne viser forskning. Og det kan tolkes som en indikation på forventninger til dansk forskning.

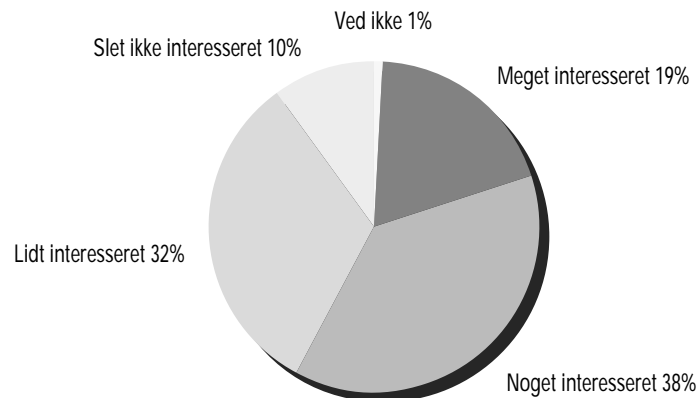
Forventninger til forskning kommer ikke kun fra politikerne, meningsdannerne og fra forskerne selv. Der eksisterer også forventninger i den brede befolkning, og den undersøgelse, der her fremlægges, giver en gennemgang af danskernes forventninger til forskning. I undersøgelsen, der er foretaget som en interviewundersøgelse af et repræsentativt udsnit af danskere, er der sat fokus på danskernes holdning til forskning og fokus på danskernes viden om forskning. Hvor interesserede er danskerne i videnskabelig forskning? Er det noget danskerne kan forholde sig til?

Interessen for forskning er tilstede

Forudsætningen for, at man kan få svar på spørgsmål om, hvad danskerne mener om forskning, er, at der i den danske befolkning er en vis grad af opmærksomhed omkring forskning.

Interesse for forskning eller erfaring med forskningsarbejde må formodes at øge sandsynligheden for, at danskerne har forventninger og holdninger til forskning. Men hvor mange danskere er så tæt på forskningsmiljøer, at de kan siges at have personlige erfaringer? De færreste er i det daglige i kontakt med forskere, selvom en stor del af de produkter, vi alle forbruger i hverdagen, er resultater af forskning og udviklingsarbejde. Ifølge forskningsstatistikken var der i 1995 omkring 50.000 personer, der var i gang med forskning i Danmark. Hvad med resten af befolkningen, kan den forholde sig til forskning? Er resten af befolkningen overhovedet interesseret i forskning? Denne undersøgelse er foretaget med udgangspunkt i en forventning om, at det er tilfældet.

Figur 1 illustrerer danskernes interesse for forskning.

Svarene fra de 1397 personer i alderen 16-85 år, som lod sig interviewe, viser, at danskerne generelt er meget interesseret i forskning. Hele 57 pct. af den danske befolkning siger, at de er interesseret i forskning, enten meget eller noget interesseret, mens kun 10 pct. siger, at de slet ikke er interesseret i forskning. De restende 32 pct. er kun lidt interesseret. Ganske få, omkring 1 pct. af alle interviewede, svarer 'ved ikke' på spørgsmålet.

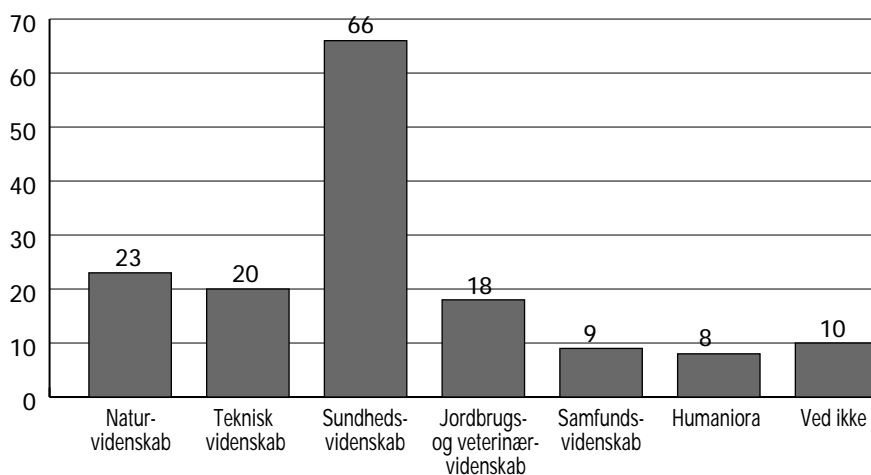

Hvilken forskning er danskerne interesseret i ?

Som opfølgning på spørgsmålet om interesse blev der spurgt om, hvad man tænkte på, da man svarede på spørgsmålet. Graden af interesse kan derfor sammenholdes med, hvad det var svarpersonerne tænkte på, da de tilkendegav interesse for forskning.

Danskernes interesse for de forskellige forskningsområder er vist i figur 2.

Figur 2: Danskernes interesse for forskningsområder, pct.

Af figuren ses tydeligt, at sundhedsvidenskab har en meget fremtrædende position. Således svarer hele 66 pct. af de adspurgte, at de interesserer sig for sundhedsvidenskab. Ingen andre forskningsområder tiltrækker sig samme grad af interesse. Naturvidenskab nævnes af 23 pct.

Jordbrugs- og veterinærvidenskab nævnes af kun 18 pct. Teknisk videnskab ligger midt imellem og nævnes af 20 pct. af de adspurgte. 10 pct. svarer 'ved ikke' på spørgsmålet om, hvilket forskningsområde de tænkte på, da de svarede på graden af interesse for forskning.

Samfundsvidenskab og humaniora optager som områder danskerne mindst, når vi spørger på denne måde. Der er 9 pct., der svarer, at de tænker på samfundsvidenskab, når de tænker over, hvor interesseret de er i forskning, og 8 pct., der fortæller, at de interesserer sig for humaniora eller et fag, som kan rubriceres under humaniora.

Både kvinder og mænd er interesseret i forskning

Trods det generelt høje niveau for interessen i forskning, er der visse forskelle mellem mænd og kvinder.

En større andel af danske mænd end kvinder tilkendegiver gennem deres svar, at de er 'meget interesseret' i forskning. Af tabel 1 fremgår det således, at 22 pct. af mændene har svaret sådan, mens tallet for kvinderne kun er 16 pct.

Tabel 1: Danskernes interesse for forskning, særskilt for køn; pct.

	Mænd	Kvinder	Total
Meget interesseret	22	16	19
Noget interesseret	35	40	38
Lidt interesseret	32	33	32
Slet ikke interesseret	10	10	10
Ved ikke	1	1	1
I alt	100	100	100
Total antal	705	692	1397

Både blandt mænd og kvinder er det meget få, blot 1 pct., der svarer 'ved ikke' til spørgsmålet. Dette er i sig selv en indikation på en høj grad af opmærksomhed omkring emnet forskning.

Der er kønsforskelle med hensyn til, hvilke forskningsområder man interesserer sig for. Mænd er betragtet som kategori generelt mere interesseret i naturvidenskab og teknisk videnskab end kvinder er; mens kvinder er mere interesseret i sundhedsvidenskab end mænd. Med hensyn til de andre forskningsområder er interessen stort set identisk blandt mænd og kvinder.

Unge mindst interesseret i forskning

Interessen for forskning er meget lav blandt de unge, idet der kun er 5 pct. blandt de 16-19 årige, der tilkendegiver, at de er meget interesseret i forskning, sammenholdt med, at der er 20-25 pct. af de 30-59 årige, der svarer, at de er meget interesseret i forskning.

Blandt ældre er der ligeledes begrænset interesse. Man kan tale om, at interesse for forskning viser en kurvelineær sammenhæng med alder; således at de helt unge og de ældre viser en mindre interesse for forskning end de 20-60 årige; men det bemærkelsesværdige i denne sammenhæng er, at der blandt de ældste er mange, der svarer, at de slet ikke er interesseret i forskning, mens dette svar gives af færre unge, om end stadig af 12 pct.

Tendensen til en kurvelineær sammenhæng med aldersvariablen er et fænomen, der også kendes fra en række andre holdningsundersøgelser, og der er derfor nok grund til bekymring for de unges begrænsede interesse for forskning, men mønstret i sig selv siger måske mere om manglende modenhed end egentlig mangel på interesse for forskning.

Tabel 2: Danskernes interesse for forskning, særskilt for alder; pct.

	Meget interesseret	Noget interesseret	Lidt interesseret	Slet ikke interesseret	Ved ikke	I alt	Total antal
16-19 år	5	25	53	12	5	100	92
20-29 år	18	38	36	7	1	100	215
30-39 år	20	40	33	5	2	100	249
40-49 år	25	35	33	7	0	100	240
50-59 år	22	39	30	8	1	100	278
60-69 år	16	42	28	14	0	100	159
70-85 år	18	36	24	20	2	100	164
Total	19	38	32	10	1	100	1397

'Lidt interesseret', som svaret af 53 pct. af de 16-19 årige, kan forventes at ændre sig til større interesse med alderen.

Uddannelse medfører stigende interesse

Uddannelsens betydning for holdninger og interesse kan som beskrevet i metodebilaget undersøges på flere forskellige måder. Forskelle i skoleuddannelsen er en af de baggrundsvariable, der normalt viser sig at give forskelle i interesse.

Tabel 3: Danskernes interesse for forskning, særskilt for skoleuddannelse; pct.

	7. kl.	8.-10. kl.	Gymn.	Total
Meget interesseret	14	15	35	19
Noget interesseret	31	39	41	38
Lidt interesseret	35	36	21	32
Slet ikke interesseret	19	9	2	10
Ved ikke	1	1	1	1
I alt	100	100	100	100
Total antal	335	752	304	1391

Tabel 3 viser ikke overraskende, at interessen for forskning er stigende med stigende skoleuddannelse. Jo længere skoleuddannelse man har lagt bag sig, jo mere interesseret er man i forskning.

Blandt danskere med en gymnasial uddannelse eller tilsvarende erklærer 35 pct. sig meget interesseret, mens kun 14-15 pct. af de, der har en lavere uddannelse, giver udtryk for, at de er meget interesseret i forskning. 'Slet ikke interesseret' er svaret blandt hver femte af de, der kun har 7. klasse eller derunder, mens kun 2 pct. blandt de med en gymnasial uddannelse svarer, at de slet ikke er interesseret i forskning.

Mønsteret er det samme, når man kigger på erhvervsuddannelsen. Interessen er stigende i takt med højere erhvervsuddannelse. Folk med, hvad man normalt betegner en boglig uddannelse, er ligeledes markant mere interesseret i forskning end folk uden erhvervsuddannelse og mere interesseret end folk med en faglig erhvervsuddannelse.

Ser man på uddannelsesvariablen sammenhæng med interessen for de enkelte forskningsområder, viser det sig, at mønsteret med stigende interesse efterhånden som uddannelsesniveaueet stiger kan genfindes inden for de fleste forskningsområder. For samfundsvidenskab og humaniora er denne tendens udtalt. Interessen for disse to forskningsfelter er stort set ikke-eksisterende for de lavere uddannelsesgrupper. Sundhedsvidenskab udgør her en markant undtagelse, idet interessen for sundhedsvidenskab er størst blandt de lavest uddannede.

Erfaring med forskningsarbejde giver interesse

I forhold til spørgsmålet om interesse for forskning, som ved alle senere spørgsmål i denne rapport, er der også undersøgt for den betydning svarpersonernes nuværende beskæftigelse har for svarene. Analysen viser, at sådanne forskelle næsten ikke eksisterer. En opdeling efter beskæftigelse, forstået som en opdeling efter om svarpersonen er: selvstændig/medhjælpende hustru; faglært/ufaglært arbejder; funktionær/tjenestemand; under uddannelse; arbejdsløs/førtidspensionist; efterlønsmodtager/pensionist eller har anden hovedbeskæftigelse, betyder f.eks. ikke noget for folks interesse for forskning.

Et andet mere konkret aspekt af beskæftigelsen er spørgsmålet, om man har været eller p.t. er ansat ved en institution eller virksomhed, der beskæftiger sig med forskning. Her ses en meget tydelig sammenhæng med interesse for forskning. I alt er der 13 pct. af danskerne, der har en form for personlig erfaring med forskning gennem eget arbejde.

Tabel 4: Danskernes interesse for forskning, særskilt for erfaring med forskning; pct.

	Med erfaring	Uden erfaring	Total
Meget interesseret	46	15	19
Noget interesseret	38	38	38
Lidt interesseret	15	35	32
Slet ikke interesseret	1	11	10
Ved ikke	0	1	1
I alt	100	100	100
Total antal	181	1206	1387

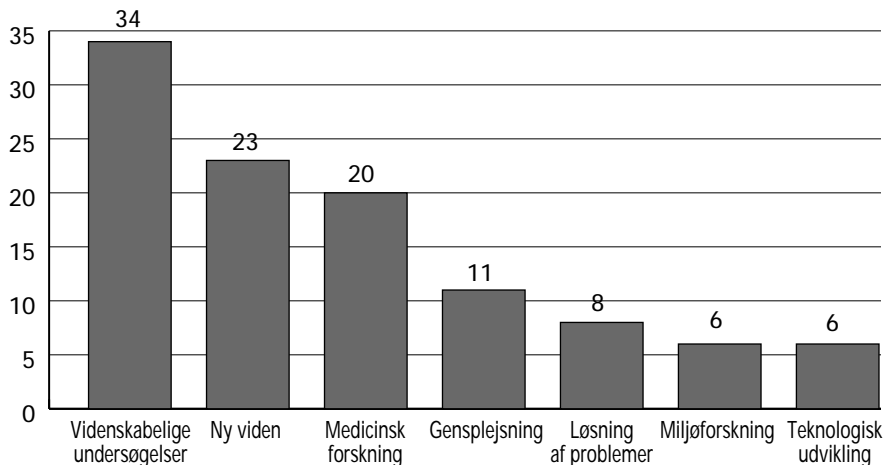
46 pct. af de mennesker, der har været ansat eller stadig er ansat i en forskningsvirksomhed giver udtryk for, at de er meget interesseret i forskning sammenholdt med kun 15 pct. blandt de danskere, der ikke gennem deres arbejde har været i kontakt med forskning.

Hvad er forskning?

Hvad er de umiddelbare associationer, når danskerne gennem spørgsmål om forskning bliver provokeret til at tænke på forskning? Hvad står begrebet forskning umiddelbart for hos danskerne?

Først kan det slås fast, at hele 87 pct. af befolkningen tænker på noget bestemt, når ordet forskning nævnes, hvilket må siges at angive en veludviklet evne til at forholde sig til begrebet forskning. Men hvad er det, der tænkes på?

Figur 3: Danskernes associationer til forskning; pct.

Figuren viser, at mange associerer forskning med videnskabelige undersøgelser. Hver tredje afgiver dette brede svar, som kan karakteriseres som grunddefinitionen på forskning; dernæst følger henvisninger til, at forskning for mange står for ny viden. Næsten hver fjerde afgiver dette svar, som dermed viser, at der er store forventninger til, at forskning bringer ny viden. De svar, der udgør den næste store gruppe, er henvisningerne til konkrete områder som 'medicinsk forskning' og 'gensplejsning', områder som også trådte markant frem under analysen af danskernes interesse for forskning.

Endelig optræder 'løsning af problemer', 'miljøforskning' og 'teknologisk udvikling' også som svar. 6 til 8 pct. af samtlige respondenter, der har deltaget i undersøgelsen, giver et sådant svar.

Udover disse hyppige associationer, er svar som henviser til etik og dyreforsøg ofte nævnt, ligesom der er associationer til universiteter, rumforskning samt til naturvidenskabelig forskning generelt. Samfundsforskning og humaniora samt jordbrugs- og veterinærvidenskab bliver stort set ikke nævnt.

Kønsforskellene er små, men de er der

Af tabel 5 fremgår det, at der er visse kønsforskelle med hensyn til, hvad mænd og kvinder associerer med forskning.

Tabel 5: Danskernes associationer til forskning, særskilt for køn; pct.

	Mænd	Kvinder	Total
Videnskabelige undersøgelser	30	37	34
Ny viden	26	21	23
Medicinsk forskning	15	25	20
Gensplejsning	12	11	11
Løsning af problemer	9	8	8
Miljøforskning	6	7	6
Teknologisk udvikling	8	5	6
Total antal	596	614	1210

Især er det tydeligt, at der er flere kvinder end mænd, der tænker på medicinsk forskning, når de bliver bedt om at associere til ordet forskning. Derudover er der også en forskel omkring kategorien 'videnskabelige undersøgelser', idet dette nævnes hyppigere af kvinder end af mænd. 'Videnskabelige undersøgelser' er dog stadig det hyppigste svar fra både mænd og kvinder.

Generelt associerer kvinderne lidt oftere til noget bestemt end mændene gør. Hele 89 pct. af kvinderne tænker på noget bestemt, mens dette tal for mændene er 85 pct.

Gensplejsning påvirker unges opfattelser

Ser man på associationer til forskning fordelt på de forskellige aldersgrupper, viser det sig, at mellem 82 og 89 pct. inden for alle aldersgrupper tænker på noget bestemt ved forskning. Der er således ikke nævneværdige forskelle mellem de forskellige alderskategoriers evne til at forholde sig til, hvad forskning er; alle alderskategorier ligger på et meget højt niveau.

'Videnskabelige undersøgelser' svares af nogenlunde lige mange procent i alle alderskategorier, og det samme er tilfældet for kategorien 'ny viden'.

De helt unge, de 16-19 årige, er mere opmærksomme på gensplejsning end resten af befolkningen. Således svarer 22 pct. af alle i denne gruppe, at de tænker på gensplejsning, når de bliver spurgt om forskning, mens denne association kun gør sig gældende for de restende aldersgrupper i et omfang, der ligger på mellem 7 og 13 pct. af de adspurgte.

Tabel 6 illustrerer, hvad de forskellige aldersgrupper associerer med forskning.

Tabel 6: Danskernes associationer til forskning, særskilt for alder; pct.

	16-19 år	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60-69 år	70-85 år	Total
Videnskabelige undersøgelser	34	28	36	33	36	33	36	34
Ny viden	26	27	24	22	23	21	21	23
Medicinsk forskning	10	20	19	21	24	23	22	20
Gensplejsning	22	11	11	8	12	13	7	11
Løsning af problemer	11	5	9	10	7	10	7	8
Miljøforskning	6	5	4	7	8	10	5	6
Teknologisk udvikling	7	10	7	8	5	1	2	6
Total antal	82	188	220	209	241	135	135	1210

Som det fremgår af tabellen gives der ikke noget klart billede på dette område, udover de unges fokus på gensplejsning. Det kan nævnes, at de helt unge ikke generelt associerer til medicinsk forskning, men altså snarere mere specifikt til gensplejsning. 'Videnskabelige undersøgelser' og 'ny viden' er dog stadig de hyppigste svar, også for de helt unge.

Endelig er det også klart, at de ældste ikke tænker meget på teknologisk udvikling i forbindelse med forskning.

Uddannelse påvirker opfattelserne

Uddannelsen viser det samme mønster, som det man så med hensyn til interesse for forskning. Jo højere uddannelse; såvel skoleuddannelse som erhvervsuddannelse, jo oftere tænkes på noget bestemt ved forskning.

Tabel 7 viser dette for skoleuddannelsen.

Tabel 7: Konkrete associationer til forskning, særskilt for skoleuddannelse; pct.

	7. kl.	8.-10. kl.	Gymn.	Total
Tænker på noget bestemt	80	89	94	87
Ikke på noget bestemt	20	11	6	13
I alt	100	100	100	100
Total antal	335	752	304	1391

Som det fremgår af tabellen, er det især folk med en gymnasial uddannelse, der tænker på noget bestemt ved ordet forskning; om end niveauet som tidligere nævnt er højt for alle grupper.

Ser man nærmere på, hvad folk associerer med forskning, er der ikke den store forskel mellem de forskellige uddannelsesgrupper. Folk med en gymnasial uddannelse tænker dog i lidt højere grad på universiteter end andre, mens folk med en lavere skoleuddannelse er noget mere 'opmærksomme' på gensplejsning end de to andre kategorier. I forlængelse heraf ses det, at det især er de lavest uddannede, der generelt associerer forskning med medicinsk forskning, mens de højere uddannede er relativt mere fokuserede på aspekter omkring teknologisk udvikling og fremskridt end de lavest uddannede.

Mønsteret, som man ser i tabel 7, genfindes næsten intakt, for erhvervsuddannelse samt for type af uddannelse.

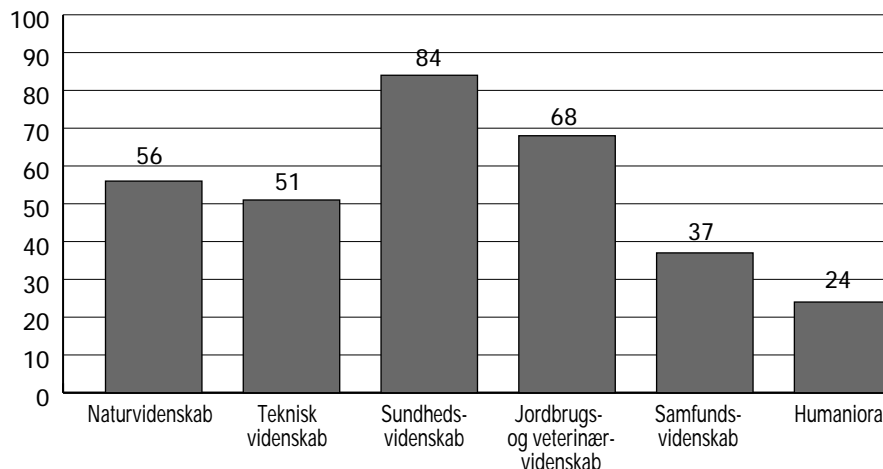
Viden om forskningsområder

Den danske befolkning er interesseret i forskning, og gennemgående er danskerne i stand til at beskrive, hvad de forbinder med forskning. Spørgsmålet er så, hvor udbredt befolkningens viden er om, hvad der foregår inden for de enkelte forskningsområder?

Kender man til, hvad der forskes i inden for de seks forskningsområder: naturvidenskab, teknisk videnskab, sundhedsvidenskab, jordbrugs- og veterinærvidenskab, samfundsvidenskab og humaniora, som er de områder, man traditionelt forskningspolitisk og forskningsadministrativt opdeler forskning i.

Figur 4 viser, hvor mange procent af respondenterne, der kan nævne et rigtigt eksempel inden for hver af de 6 hovedområder.

Figur 4: Procent, der kan nævne et korrekt eksempel

Som figuren viser, er der store forskelle de enkelte forskningsområder imellem. Sundhedsvidenskab er igen klar topscorer. Hele 84 pct. af befolkningen kan her nævne et korrekt forskningsområde. I den anden ende af skalaen ses, at kun 24 pct. af befolkningen kan nævne et korrekt humanistisk forskningsområde. Lidt overraskende er det måske, at 68 pct. af befolkningen er i stand til at nævne et korrekt forskningsområde inden for jordbrugs- og veterinærvidenskab. Hvad angår teknisk videnskab og naturvidenskab så kan hver anden dansker i alderen 16-85 år nævne et korrekt eksempel; mens kun godt hver tredje kan nævne et korrekt eksempel på samfundsvidenskab.

Ser man på, hvor mange der i det hele taget forsøger at nævne et eksempel inden for de forskellige områder, er der store forskelle. Inden for samfundsvidenskab og humaniora er det således langt over halvdelen, der på forhånd opgiver at nævne et eksempel. Omkring en tredjedel opgiver på forhånd at nævne et eksempel inden for naturvidenskab og jordbrugs- og veterinærvidenskab. Tallet for teknisk videnskab er 45 pct. af de adspurgte, mens kun 11 pct. ikke forsøger at nævne et eksempel inden for sundhedsvidenskab. Der er generelt få af de, der forsøger at nævne et eksempel, der nævner et forkert eksempel. For alle områder, undtagen naturvidenskab, er det 3 - 6 pct., der decideret nævner et forkert eksempel. For naturvidenskabs vedkommende er det dog hele 12 pct. af de adspurgte, der forsøger at nævne et eksempel, men nævner et forkert eksempel.

Der er stadig kønsforskelle

Tabel 8 viser i hvilket omfang mænd og kvinder er i stand til at angive korrekte eksempler på konkrete forskningsaktiviteter inden for de seks hovedområder.

Tabel 8: Procent der kan nævne et korrekt eksempel, særskilt for køn

	Mænd	Kvinder	Total
Naturvidenskab	60	52	56
Teknisk videnskab	61	41	51
Sundhedsvidenskab	82	86	84
Jordbrugs- og veterinærvidenskab	70	67	68
Samfundsvidenskab	37	36	37
Humaniora	26	23	24
Total antal	705	692	1397

Som det fremgår af tabellen, er det især inden for teknisk videnskab og naturvidenskab, at der er store kønsforskelle på, om man er i stand til at nævne et korrekt forskningsområde. Mændene er her markant bedre i stand til at nævne korrekte eksempler end kvinderne.

60 pct. af mændene kan nævne korrekte eksempler på forskning inden for naturvidenskab og teknisk videnskab; 52 pct. af kvinderne kan nævne korrekte eksempler på naturvidenskab, mens kun 41 pct. kan nævne korrekte eksempler inden for teknisk videnskab.

Inden for sundhedsvidenskab er rollerne byttet om, om end forskellen ikke er stor. Der er både blandt mænd og kvinder mere end 8 ud af 10, der kan nævne korrekte eksempler på sundhedsvidenskabelige forskningsområder.

På de øvrige forskningsområder er forskellen mellem kønnene ikke nævneværdig.

Ældre har sværere end yngre ved at svare

Sammenhængen mellem alder og evnen til at nævne et korrekt konkret forskningsområde er vist i tabel 9:

Tabel 9: Procent der kan nævne et korrekt eksempel, særskilt for alder

	16-19 år	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60-69 år	70-85 år	Total
Naturvidenskab	57	64	62	61	55	48	37	56
Teknisk videnskab	50	66	59	55	48	38	34	51
Sundhedsvidenskab	83	85	90	87	82	81	74	84
Jordbrugs- og veterinærvidenskab	64	77	74	76	66	55	57	68
Samfundsvidenskab	30	47	43	43	33	25	23	37
Humaniora	17	31	26	29	23	21	16	24
Total antal	92	215	249	240	278	159	164	1397

Kun 17 pct. af de 16-19 årige kan nævne et korrekt eksempel på forskning inden for humaniora, mens 30 pct. af denne alderskategori kan nævne et korrekt eksempel på samfundsvidenskabelig forskning. Korrekte eksempler på forskning inden for teknisk videnskab kan nævnes af 66 pct. af de 20-29 årige, men i denne alderskategori er der 77 pct., der kan nævne et korrekt eksempel på forskning inden for jordbrugs- og veterinærvidenskab.

Som det fremgår af tabellen, fremviser alder igen en kurvelineær sammenhæng med viden om forskning, således at de helt unge og de ældre er markant dårligere end midtergrupperne til at nævne et rigtigt eksempel på de forskellige forskningsområder. Dette mønster genfindes inden for alle forskningsområderne.

Dette er måske ikke specielt overraskende, da de helt unge og de ældre er på stadier i livet, hvor lav interesse sammen med andre forhold gør, at opmærksomheden på forskning bliver mindre end den, man kan finde hos mellemgrupperne, de 20-49 årige.

Uddannelse giver viden

Højere uddannelse giver stigende viden om de forskellige forskningsområder. Parallelt med en stigende uddannelse følger således en øget viden om konkrete forskningsfelter inden for de seks hovedområder.

Tablet 10 viser sammenhængen mellem skoleuddannelsen og omfanget af de, der kan nævne korrekte eksempler.

Tablet 10: Procent der kan nævne et korrekt eksempel, særskilt for skoleuddannelse

	7. kl.	8.-10. kl.	Gymn.	Total
Naturvidenskab	40	55	78	56
Teknisk videnskab	31	51	74	51
Sundhedsvidenskab	75	84	91	84
Jordbrugs- og veterinærvidenskab	53	68	86	68
Samfundsvidenskab	15	33	69	37
Humaniora	9	19	55	24
Total antal	335	752	304	1391

Som det ses af tabellen, er der en meget klar sammenhæng mellem uddannelse og viden om konkrete forskningsaktiviteter inden for de forskellige forskningsområder.

Især blandt samfundsvidenskab og humaniora er denne tendens tydelig. Således er viden omkring disse to områder meget lav for folk med en lav uddannelse. Kun henholdsvis 15 pct. og 9 pct. af folk med 7. klasse eller derunder er således i stand til at nævne et rigtigt område inden for samfundsvidenskab og humaniora. Blandt folk med en gymnasial uddannelse er tallene henholdsvis 69 pct. og 55 pct. På de andre fire forskningsområder er forskellene ikke nær så store.

Det her skitserede mønster for sammenhængen genfindes for erhvervsuddannelse og type af uddannelse.

Beskæftigelse, et spørgsmål om personlig erfaring

Som ved de tidligere spørgsmål ses endnu engang, at svarpersonernes nuværende beskæftigelse ikke er afgørende med hensyn til viden om konkrete forskningsområder. Der er dog en svag tendens til at funktionærer og tjenestemænd samt folk under uddannelse er bedre i stand til at nævne korrekte forskningsområder end resten af befolkningen, hvilket snarere hænger sammen med disse gruppers uddannelse end med beskæftigelsen.

Erfaring med forskning, uanset hvilket område man har erfaring med, fører til, at man bedre er i stand til at nævne et korrekt eksempel inden for de forskellige forskningsområder. Dette gælder for alle områder undtagen sundhedsvidenskab, hvor forskellen ikke er signifikant.

Tabel 11 illustrerer dette.

Tabel 11: Procent der kan nævne et korrekt eksempel, særskilt for erfaring med forskning

	Med erfaring	Uden erfaring	Total
Naturvidenskab	69	54	56
Teknisk videnskab	66	49	51
Sundhedsvidenskab	88	83	84
Jordbrugs- og vet. videnskab	78	67	68
Samfundsvidenskab	49	35	37
Humaniora	40	22	24
Total antal	181	1206	1387

Blandt de, der er eller har været ansat på en arbejdsplads, der beskæftiger sig med forskning kan 69 pct. nævne korrekte eksempler på naturvidenskabelig forskning, mens dette kun er tilfældet for 54 pct. blandt de, der ikke har denne erfaring. Kendskabet til humaniora er væsentligt højere blandt de, der har erfaring med forskning, om end den også blandt disse er nede på fire ud af ti, der kan nævne et korrekt eksempel.

Sikkerhed eller usikkerhed

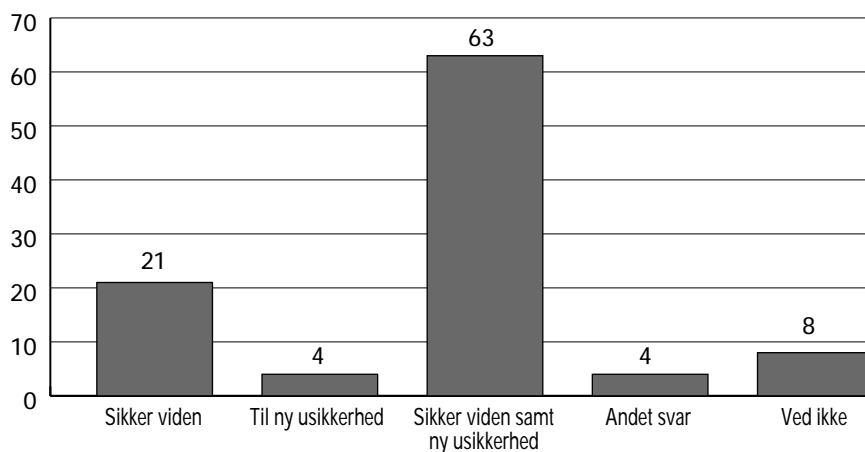
Efter at der på de foregående sider er fremlagt nogle af hovedresultaterne omkring danskernes interesse for og viden om forskning, skal det nu handle om danskernes følelse af sikkerhed eller usikkerhed i forbindelse med forskning.

Dette er et vigtigt område i en tid med hastig social forandring, hvor blandt andet en række autoriteter står for fald. Usikkerhed og risici indgår som et væsentligt element i et såkaldt risikosamfund, som tyskeren Ulrich Beck kalder det postmoderne samfund.

I en tid med megen debat om kloning af dyr og måske kloning af mennesker; i en tid med usikkerhed om den miljømæssige udvikling, med stigende opmærksomhed omkring globalisering og de dermed forbundne problemer, hvordan stiller danskerne sig så til forskere og til forskning som sådan?

Helt overordnet er resultatet, at danskerne udtrykker stor sikkerhed ved dansk forskning. På spørgsmålet om dansk forskning fører til sikker viden eller til usikkerhed eller kombinationer af disse er fordelingen af svarene som vist i figur 5.

Figur 5: Danskernes forventninger til forskning; pct.

Som det fremgår af figuren, er der en klar overvægt af folk, der svarer, at forskning i almindelighed fører til sikker viden samt til ny usikkerhed; men der er trods alt hele 21 pct., der svarer, at forskning fører til sikker viden - og kun 4 pct. der svarer, at forskning udelukkende fører til ny usikkerhed. En 'ved ikke' - procent på 8 må i denne sammenhæng siges at være lille, da det er et forholdsvis abstrakt spørgsmål, der er stillet.

Ser man på, hvilke områder folk har i tankerne, når de udtaler sig om sikkerhed eller usikkerhed i forbindelse med forskning springer to områder klart frem; nemlig sundhedsvidenskab og jordbrugs- og veterinærvidenskab.

Blandt de, der har sagt, at forskning fører til ny usikkerhed har 12 pct. haft jordbrugs- og veterinærvidenskab i tankerne. Dette må siges at være en forholdsvis høj procent, da dette forskningsområde stort set ikke har optrådt tidligere i undersøgelsen.

På samme måde optræder sundhedsvidenskab ofte inden for alle kategorier af usikkerhedsspørgsmålet; dette er noget mere forventeligt, da sundhedsvidenskab tidligere har vist sig at være det forskningsområde, de fleste danskere har deres opmærksomhed rettet imod.

Kvinder mest skeptiske

Med udgangspunkt i tabel 12 ses det, at der er kønsforskelle på spørgsmålet om, hvorvidt forskning fører til sikker viden eller til ny usikkerhed.

Tabel 12: Sikker viden eller usikkerhed i forbindelse med forskning, særskilt for køn; pct.

	Mænd	Kvinder	Total
Sikker viden	25	16	21
Til ny usikkerhed	3	5	4
Sikker viden samt ny usikkerhed	61	65	63
Andet svar	4	5	4
Ved ikke	7	9	8
I alt	100	100	100
Total antal	705	692	1397

Kvinderne er mere usikre, hvad angår forskningens konsekvenser end mændene er. Kun 16 pct. af kvinderne mener, at forskning fører til 'sikker viden', mens 25 pct. af mændene har denne opfattelse. En difference på 9 pct. må siges at være forholdsvis stor. Dette afspejler sig også i resten af tabellen, hvor det fremgår, at kvinderne er de mest skeptiske med hensyn til forskningens konsekvenser.

Unge mest opmærksomme på ny usikkerhed

Alder viser sig at gøre en stor forskel med hensyn til opfattelsen af, om dansk forskning fører til sikker viden, alene fører til ny usikkerhed eller om forskning fører til både sikker viden og ny usikkerhed.

Tabel 13 illustrerer dette.

Tabel 13: Sikker viden eller usikkerhed i forbindelse med forskning, særskilt for alder; pct.

	16-19 år	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60-69 år	70-85 år	Total
Sikker viden	8	14	20	22	20	28	30	21
Til ny usikkerhed	5	3	3	3	5	3	9	4
Sikker viden samt ny usik.	72	76	67	68	64	50	42	63
Andet svar	4	1	5	4	5	5	4	4
Ved ikke	11	6	5	3	6	14	15	8
I alt	100	100	100	100	100	100	100	100
Total antal	92	215	249	240	278	159	164	1397

Som det fremgår af tabellen, er der en tendens til en stigende tiltro til dansk forskning med alderen. Jo ældre man er, jo større tro har man på, at forskning fører til sikker viden.

Det mere nuancerede svar, at forskning både fører til sikker viden samt ny usikkerhed ses især blandt unge, de 16-29 årige, mens svaret er aftagende, efterhånden som respondenternes alder stiger.

Omfanget af de, der har svaret 'ved ikke' i de forskellige alderskategorier er her meget interessant. Det ses, at de helt unge og de ældre er noget usikre på spørgsmålet, afspejlet i relativt høje 'ved ikke' svarprocenter for disse grupper. Mønsteret i form af, at de helt unge og de ældre er i overensstemmelse med hinanden i deres opfattelser og holdninger, ses således også på aspekter af dette spørgsmål, som på flere andre spørgsmål i denne undersøgelse.

Uddannelse fører til både-og opfattelser

Uddannelsens effekt viser sig - med hensyn til opfattelsen af om forskning fører til sikker viden eller ny usikkerhed - igen at være ganske tydelig.

Tabel 14: Sikker viden eller usikkerhed i forbindelse med forskning, særskilt for skoleuddannelse; pct.

	7. kl.	8.-10. kl.	Gymn.	Total
Sikker viden	25	20	17	21
Til ny usikkerhed	8	3	2	4
Sikker viden samt ny usikkerhed	48	65	76	63
Andet svar	5	5	3	4
Ved ikke	14	7	2	8
I alt	100	100	100	100
Total antal	335	752	304	1391

Tabel 14 viser klart, at tiltroen til, at forskning fører til sikker viden, er faldende med en stigende skoleuddannelse; samtidig er svaret 'til sikker viden og samtidig til ny usikkerhed' kraftigt stigende op gennem kategorierne for skoleuddannelse. Dette svar er således det dominerende svar for folk med gymnasial uddannelse. 76 pct. af folk med gymnasial uddannelse svarer dette mod 48 pct. af folk med 7. klasse eller derunder; dog er det stadig det typiske svar for folk i alle tre uddannelseskategorier.

Det er ydermere meget markant, som andelen af 'ved ikke' svar er faldende efterhånden som skoleuddannelsen stiger.

Ser man på erhvervsuddannelse og type af uddannelse er mønsteret det samme; om end sammenhængen ikke er nær så stærk.

Spørgsmålet om, hvilke forskningsområder folk har haft i tankerne, da de svarede, viser ikke de store forskelle for de forskellige uddannelseskategorier. Dog er der en lille tendens til, at de lavest uddannede i højere grad end andre tænker på sundhedsvidenskab, mens tanken i højere grad falder på jordbrugs- og veterinærvidenskab efterhånden som uddannelsen stiger.

Personlig erfaring gør ingen forskel

Beskæftigelse forklarer ikke meget med hensyn til opfattelsen af sikkerhed eller usikkerhed i forbindelse med dansk forskning. Der er dog visse udsving især for folk under uddannelse, arbejdsløse/førtidspensionister samt efterlønsmodtagere/pensionister.

Folk, der er under uddannelse, har en markant større skepsis overfor forskning end folk i andre beskæftigelses kategorier. Arbejdsløse/førtidspensionister og efterlønsmodtagere/pensionister viser derimod en større tiltro til forskning - noget der utvivlsomt hænger sammen med alderen snarere end med beskæftigelsen.

Ganske overraskende viser det sig, at det ikke har nogen speciel betydning for tiltroen til forskning, at man har været eller p.t. er ansat i en institution eller virksomhed, der beskæftiger sig med forskning. Tallene er her stort set identiske for både dem med og uden erfaring med forskning.

Tillid til danske forskere

Næste skridt i en diskussion omkring danskernes opfattelser af forskning og risiko er en analyse af svarene på spørgsmål om, hvilken grad af tillid den enkelte dansker har til forskere sammenholdt med tillid til andre kategorier i samfundet. Disse svar kan, sammen med svarene på et spørgsmål om oplevelsen af tryghed ved danske forskere, fortælle noget om danskernes opfattelse af forskernes rolle i samfundsudviklingen.

På spørgsmålet om man generelt føler sig tryk ved, at danske forskere selv er i stand til at sætte grænser for, hvad de kan tillade sig at forske i, svarer hele 60 pct. enten 'i meget høj grad' eller 'i ret høj grad'. Dette resultat vidner om den danske befolknings tryghed ved de danske forskere.

Ser man dernæst på, hvilke områder respondenterne havde i tankerne, da de svarede på spørgsmålet, så viser det sig endnu engang, at sundhedsvidenskab og jordbrugs- og veterinærvidenskab er fremtrædende. For sundhedsvidenskab gælder det for alle kategorier af tryghed, mens jordbrugs- og veterinærvidenskab især optræder blandt de folk der føler sig utrygge - noget der kan skyldes den megen omtale af kloning af dyr. På samme måde er også naturvidenskab især associeret med utryghed ved de danske forskere.

En måling af tilliden til de danske forskere viser en udstrakt grad af tillid. Respondenterne er blevet bedt om at give udtryk for deres tillid til forskere og andre professioner som hospitalslæger, politi og folketingspolitikere samt til domstolene gennem en 0-10 skala. 0 står for absolut ingen tillid, mens 10 står for meget stor tillid.

Tabel 15 viser graden af danskernes tillid til forskere mm.

Tabel 15: Grad af tillid til forskere mm.

Professioner/institutioner	Gennemsnit	Antal personer
Forskere	7,3	1379
Folketingspolitikere	4,4	1386
Politiet	7,5	1388
Domstole	7,2	1381
Hospitalslæger	7,2	1394

Som det fremgår af tabellen, er der en meget ensartet tillid over hele linien med en enkelt markant undtagelse. Danskerne nærer stor tillid til mangt og meget, dog ikke til folketingspolitikere.

Kvinderne lidt mere utrygge end mændene

Der er en lille kønsforskel i forhold til trygheden ved de danske forskere. Kvinderne viser sig at være lidt mere utrygge ved forskerne end mændene, således at 13 pct. af kvinderne udtrykker en meget høj grad af tryghed ved, at forskerne selv kan sætte grænserne for, hvad de må forske i, mens tallet for mændene er 18 pct. 'Ved ikke' - svarprocenten er på dette spørgsmål lidt højere for kvinderne end for mændene; 10 pct. af kvinderne svarer 'ved ikke' mod 8 pct. af mændene.

Ser man på, hvilke områder mænd og kvinder har i tankerne, når de svarer på spørgsmålet om tryghed ved de danske forskere, er der ikke voldsomme forskelle. Undersøgelsen viser, at kvinder tænker mest på sundhedsvidenskab, mænd mest på naturvidenskab og teknologi. Dette følger det vante mønster for forskellene mellem kønnene og er således ikke udtryk for noget specielt med hensyn til dette område.

Der er en minimal forskel (7,4 for mændene mod 7,3 for kvinderne) på tilliden til de danske forskere. Denne forskel er dog ikke statistisk signifikant. Spørgsmålet er så om disse ens gennemsnit dækker over en skæv fordeling.

Tabel 16 viser fordelingen på 0-10 skalaen særskilt for mænd og kvinder.

Tabel 16: Tillid til forskere, særskilt for køn; pct.

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Ved ikke	I alt	Total antal
Mænd	1	0	0	1	2	10	8	20	37	10	10	1	100	705
Kvinder	1	0	1	1	1	16	8	17	34	9	11	1	100	690
Total	1	0	1	1	2	13	8	18	36	9	10	1	100	1395

Som det ses af tabellen er den høje og ensartede tillid til forskere blandt mænd og kvinder ikke udtryk for en afgørende forskellig fordeling blandt mændene og kvinderne; dog har lidt flere af kvinderne end af mændene placeret sig på midterværdien 5.

Alder ikke afgørende for tryghed

Tabel 17 viser opfattelsen af tryghed ved forskerne særskilt for de forskellige aldersgrupper.

Tabel 17: Tryghed ved danske forskere, særskilt for alder; pct.

	16-19 år	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60-69 år	70-85 år	Total
I meget høj grad	13	18	15	18	17	19	17	17
I ret høj grad	39	48	49	44	39	42	38	43
I ret ringe grad	26	18	20	20	22	20	15	20
I meget ringe grad	9	8	12	11	14	8	12	11
Ved ikke/ har ikke tænkt over det	13	8	4	7	8	11	18	9
I alt	100	100	100	100	100	100	100	100
Total antal	91	214	249	239	278	159	164	1394

Tabellen viser, at der ikke er de store forskelle mellem de forskellige alderskategorier med hensyn til trygheden ved, at de danske forskere selv er i stand til at sætte grænsen for, hvad de kan tillade sig at forske i. De helt unge og de ældste har de største 'ved ikke' - svarprocenter.

Ved analysen af tilliden til forskere sammenlignet med tilliden til andre grupper i samfundet fremkommer et billede, hvor de ældre skiller sig ud med en lidt lavere tillid til forskere, end de andre aldersgrupper.

Ser man nærmere på, hvilke områder de forskellige aldersgrupper har i tankerne, når de udtaler sig om tryghed ved og tillid til forskerne, er der ikke de store forskelle mellem de forskellige aldersgrupper. Der er dog en svag tendens til, at de helt unge især tænker på naturvidenskab, mens de midaldrende og de ældre især tænker på sundhedsvidenskab.

Jo mindre uddannelse jo mindre oplevelse af tryghed

Uddannelsen er meget vigtig i en forklaring af forskelle i tilliden til de danske forskere. Tilliden er støt stigende op gennem de tre kategorier for skoleuddannelse; fra et gennemsnit på 6,8 blandt folk med 7. klasse eller derunder, går den over 7,4 for folk, der har 8-10. klasse til 7,6 for folk med en gymnasial uddannelse. Dette billede tegner sig fuldstændigt analogt for erhvervsuddannelsens vedkommende, hvor en stigende uddannelse ligeledes fører til stigende tillid til forskerne.

Ser man på nogle af de andre grupper, der er nævnt i tillidsspørgsmålene, er udviklingen ikke helt den samme; rent faktisk er tilliden faldende til hospitalslæger efterhånden som uddannelsen stiger - det samme gælder for danskernes tillid til politiet. Tilliden til domstolene er af samme omfang som tilliden til forskerne.

Trygheden, her målt ved om man føler sig tryk ved, at forskerne selv er i stand til at sætte grænserne for, hvad de kan tillade sig at forske i, hænger nøje sammen med uddannelsen. Tabel 18 illustrerer sammenhængen mellem tryghed ved forskerne og skoleuddannelsen.

Tabel 18: Tryghed ved danske forskere, særskilt for skoleuddannelse; pct.

	7. kl.	8.-10. kl.	Gymn.	Total
I meget høj grad	16	18	16	17
I ret høj grad	32	43	56	43
I ret ringe grad	21	19	20	20
I meget ringe grad	14	11	7	11
Ved ikke/har ikke tænkt over	17	9	1	9
I alt	100	100	100	100
Total antal	270	679	298	1247

Tabellen viser, at der er en klar sammenhæng mellem tryghed ved de danske forskere og uddannelse. Slår man de to første kategorier sammen ('i meget høj grad' og 'i ret høj grad') stiger antallet af 'trygge' svar fra 48 pct. (7. klasse eller derunder) over 61 pct. til 72 pct. 'trygge' svar fra folk med en gymnasial uddannelse. Mønstret er her igen nøjagtig det samme, hvis man i stedet for skoleuddannelse kigger på erhvervsuddannelse og type af uddannelse.

En nærmere analyse af, hvilke områder der tænkes på i forbindelse med tryghed ved forskerne, viser, at der ikke er afgørende forskelle mellem de forskellige kategorier af skoleuddannelse.

Erfaring betyder ikke meget for tillid

Respondenternes nuværende beskæftigelse giver ikke med hensyn til tillid til forskerne afgørende forklaringer; der er således ikke nævneværdige forskelle i tillid til forskere i de forskellige beskæftigelseskategorier. Dette gælder for såvel tryghed ved som tillid til danske forskere.

Tablet 19 viser tilliden til forskerne særskilt for henholdsvis de, der har erfaring med forskning og de, der ikke har.

Tablet 19: Tillid til forskere, særskilt for erfaring med forskning; pct.

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	Ved ikke	I alt	Total antal
Med erfaring	0	0	0	2	2	9	7	19	41	10	10	0	100	705
Uden erfaring	1	0	1	1	2	13	9	18	35	9	10	1	100	690
Total	1	0	1	1	2	13	8	18	36	9	10	1	100	1395

Tabellen viser, at de mennesker der har erfaring med forskning, især grupper sig omkring værdien 8. Hele 41 pct. af dem, der har erfaring med forskning har således svaret 8, da de er blevet bedt om at indplacere deres tillid til forskerne på en skala fra 0-10. Forskellen på gennemsnittene mellem de to grupper er dog ikke statistisk signifikant.

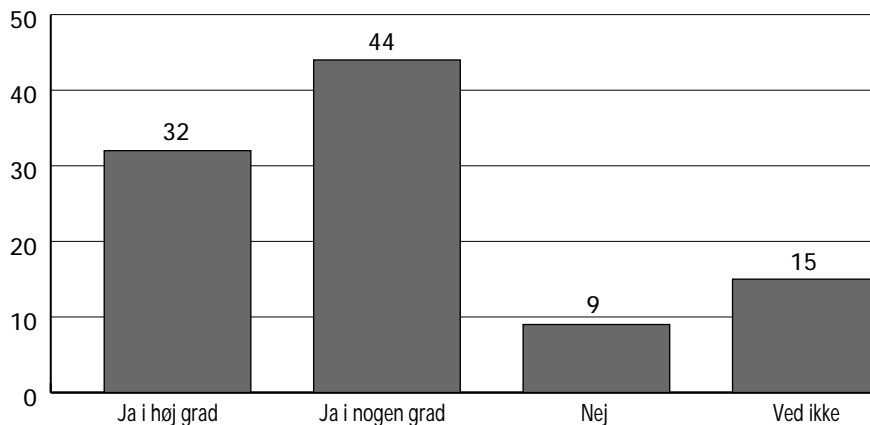
På samme måde er der ikke afgørende forskel mellem de to grupper med hensyn til trygheden ved, at forskerne selv er i stand til at sætte grænser for, hvad de kan tillade sig at forske i.

Kan forskning afhjælpe problemer?

I forlængelse af afsnittene om sikkerhed ved og tillid til forskere følger her et afsnit, der behandler en række spørgsmål, hvor folk er blevet spurgt, om de mener, forskning kan være med til at afhjælpe danskernes problemer; og i bekræftende fald, hvilke problemer forskning kan være med til at afhjælpe.

Ser man først på spørgsmålet, om forskning kan være med til at afhjælpe problemer, kan figur 6 illustrere fordelingen af svarene.

Figur 6: Kan forskning afhjælpe danskernes problemer?; pct.

Som det fremgår af figuren, er der stor tiltro til, at forskning kan være med til at afhjælpe danskernes problemer. 'Ved ikke' - svarprocenten er dog på dette spørgsmål ret høj.

Ser man dernæst på, hvilke problemer, folk har haft i tankerne, da de svarede, tegner der sig endnu engang et billede af sundhedsvidenskab som det absolut dominerende område. Over 67 pct. af de samlede svar falder i enten kategorierne 'kræft', 'AIDS/HIV' eller 'anden sundhedsvidenskab'. Når folk tænker på problemløsning i forbindelse med forskning, er det altså i alt overvejende grad medicinske problemer der tænkes på, med kræft og AIDS/HIV som de dominerende enkelt områder.

Det eneste andet problem, der bliver nævnt i større målestok, er miljøproblemer, der bliver nævnt af godt og vel 7 pct. af de adspurgte.

Sundhedsvidenskab hjælper

En fordeling efter hvilket forskningsområde, respondenterne havde i tankerne, da de svarede på spørgsmålet om, hvorvidt man tror forskning kan afhjælpe problemer, viser, at stort set kun sundhedsvidenskab optræder; omkring 77 pct. af de adspurgte svarer, at de tænkte på sundhedsvidenskab, da de svarede på spørgsmålet om hvorvidt forskning kan afhjælpe problemer.

Efterfølgende er der spurgt direkte til folks tiltro til sundhedsvidenskab og i et senere spørgsmål særskilt til folks tiltro til miljøforskningens evne til at løse problemer. For sundhedsvidenskabs vedkommende svarer hele 86 pct., at de har tiltro til, at forskning i høj grad eller i nogen grad kan være med til at hjælpe danskerne til et bedre liv. Den store overensstemmelse med det ovenfor omtalte viser, at danskerne er konsistente i deres svar. Konklusionen bliver, at danskerne er meget optaget af sundhedsproblemer, og tillige har stor tiltro til sundhedsforskning.

Som svar på spørgsmålet om, hvorvidt miljøforskningen kan afhjælpe miljøproblemer, svarer 75 pct., at de har tiltro til at forskning i høj grad eller i nogen grad kan afhjælpe miljøproblemer.

Der blev tillige stillet spørgsmål om, hvorvidt der efter respondentens mening er nogen forskning, der kan være med til at skabe mindre arbejdsløshed i Danmark. Hertil svarer 28 pct. bekræftende i en eller anden form, mens hele 40 pct. svarer 'ved ikke/har aldrig tænkt over'. Ser man derefter på, hvilke forskningsområder folk især tænker på i forbindelse med en reduktion af arbejdsløsheden, er det især teknisk videnskab, der springer i øjnene. Hver anden af de, der nævnte, at de forventede, at forskning kunne afhjælpe arbejdsløshedsproblemerne, nævner forskning i teknologi som vejen til at løse problemerne. Af andre områder, der tillægges evne til at påvirke arbejdsløsheden, nævnes sundhedsvidenskab af 15 pct. af de adspurgte, og i samme omfang nævnes samfundsvidenskab.

Mænd har størst tiltro til at forskningen kan afhjælpe problemer

Ser man på kønsfordelingen i forbindelse med tiltroen til, at forskning kan være med til at afhjælpe problemer, viser tabel 20, at der er en vis forskel mellem de to køn, således at mændene i noget højere grad har tiltro til, at forskning kan afhjælpe danskernes problemer.

Tabel 20: Forskning og problemløsning, særskilt for køn; pct.

	Ja i høj grad	Ja i nogen grad	Nej	Ved ikke	I alt	Total antal
Mænd	37	43	8	12	100	705
Kvinder	27	47	10	16	100	692
Total	32	44	9	15	100	1397

Med hensyn til typen af problemer er der ikke de store kønsforskelle; lidt flere kvinder end mænd tænker dog på sundhedsvidenskabelige problemer; mens miljøproblemerne er lidt mere fremherskende blandt mændene end blandt kvinderne.

Denne lille forskel afspejler sig også i svaret på, hvilket forskningsområde man havde i tankerne, da man svarede på spørgsmålet. Lidt flere kvinder end mænd nævner sundhedsvidenskab; mens lidt flere mænd end kvinder nævner teknisk videnskab. De fire resterende forskningsområder opnår kun svar fra 2 - 7 pct. af de adspurgte, med naturvidenskab og jordbrugs- og veterinærvidenskab som topscorerne inden for denne kategori med hver især omkring 7 pct. af svarene.

Ser man på, hvad henholdsvis mænd og kvinder svarer, når man spørger mere konkret om sundhedsvidenskabens og miljøforskningens evne til at løse problemer, viser der sig igen visse kønsforskelle. Især når det drejer sig om miljøforskningen, er mændene noget mere optimistiske med hensyn til, at forskning kan afhjælpe problemer; hele 78 pct. af mændene svarer her, at forskning i høj grad eller i nogen grad er i stand til at afhjælpe problemerne. Tallet er for kvinderne på 71 pct.

For sundhedsvidenskabs vedkommende er de positive tilkendegivelser med hensyn til forskningens evne til at løse problemer ensartet høj for mænd og kvinder.

Tilltroen til, at forskning kan være med til at skabe mindre arbejdsløshed, er ligeledes større blandt mændene end blandt kvinderne. 35 pct. af mændene svarer i høj grad eller i nogen grad til dette spørgsmål; mens tallet kun er 19 pct. for kvinderne - altså en markant forskel mellem kønnene.

Kvinderne er generelt mere skeptiske overfor forskningens evne til at afhjælpe danskernes problemer end mændene er.

De yngste og de ældste er ikke overbeviste

Tabel 21 viser fordelingen på spørgsmålet omkring forskningens evne til at løse danskernes problemer, særskilt for de forskellige alderskategorier. I alderskategorierne fra 30-59 år svarer mere end hver tredje, at de er af den opfattelse, at forskning i høj grad kan afhjælpe danskernes problemer.

Som det tidligere er set, skiller de helt unge og de ældre sig ud ved at være mere pessimistiske med hensyn til forskningens positive potentialer end resten af befolkningen. Blandt de helt unge og de ældre kan der i øvrigt iagttages en forholdsvis stor 'ved ikke' - svarprocent; spørgsmålet har åbenbart været svært at tage stilling til specielt for de helt unge og for de ældste, eller også har tvivlen været større hos disse grupper.

For alle alderskategorier er der 40-50 pct., der giver udtryk for at de er af den opfattelse, at forskning i nogen grad kan afhjælpe danskernes problemer.

Tabel 21: Forskning og problemløsning, særskilt for alder; pct.

	16-19 år	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60-69 år	70-85 år	Total
Ja i høj grad	23	31	36	38	35	28	21	32
Ja i nogen grad	47	51	40	41	44	47	46	44
Nej	7	6	8	10	9	10	13	9
Ved Ikke	23	12	16	11	12	15	20	15
I alt	100	100	100	100	100	100	100	100
Total antal	92	215	249	240	278	159	164	1397

Trods de unges skepsis, kan det endnu engang konkluderes, at den samlede tilltro til, at forskning kan afhjælpe nogle af de problemer danskerne har, er ganske høj.

Der er ikke den store forskel mellem aldersgrupperne i forhold til, hvilke problemer man især mener forskningen kan løse. Der er en svag tendens til, at de helt unge peger på AIDS/HIV, mens de ældre især peger på kræft og andre sundhedsmæssige problemer; noget der ganske klart afspejler, hvad man frygter i ens eget liv.

Spørger man igen nærmere ind til forskningens problemløsningspotentiale på de tre konkrete områder; danskernes sundhed, miljøproblemerne og effekten på arbejdsløsheden, ses enkelte aldersforskelle.

Tiltroen til sundhedsvidenskabens problemløsningsevne ligger ganske højt hos alle aldersgrupperne, dog med en lille stigning for de 50-59 årige; i denne gruppe giver hele 64 pct. det mest positive svar, nemlig at sundhedsvidenskaben hjælper mange mennesker til et bedre liv.

Miljøproblemerne er især i fokus blandt de 40-49 årige. Her giver 36 pct. det mest positive svar, at miljøforskningen i høj grad hjælper på miljøproblemerne, mens dette svar for resten af befolkningen ligger på mellem 18 og 28 pct. - lavest for folk over 70 år.

Tiltroen til, at forskning kan være med til at afhjælpe arbejdsløsheden, er generelt lille. Tallene svinger fra 3 til 7 pct. af de respektive aldersgrupper, der i høj grad mener, at forskning skaber mindre arbejdsløshed.

Uddannelse giver tro på problemløsning

Tabel 22 er fordelingen af svarene på spørgsmålet om forskningens problemløsningspotentiale vist særskilt for respondenternes skoleuddannelse.

Tabel 22: Forskning og problemløsning, særskilt for skoleuddannelse; pct.

	7. kl.	8.-10. kl.	Gymn.	Total
Ja i høj grad	29	28	44	32
Ja i nogen grad	39	47	44	44
Nej	14	9	5	9
Ved Ikke	18	16	7	15
I alt	100	100	100	100
Total antal	335	752	304	1391

Endnu engang ses det, hvordan uddannelse er en kraftig forklaringsfaktor med hensyn til tiltroen til forskningens evne til at løse problemer. Om end der ikke er den store forskel mellem de der har 7. klasse og derunder og de der har 8.-10. klasse, ses et voldsomt spring op til de folk, der har en gymnasial uddannelse.

Ser man på erhvervsuddannelse og type af uddannelse, er billedet det samme - højere uddannelse fører til en større tiltro til, at forskning kan være med til at afhjælpe danskernes problemer.

Tiltroen til, at sundhedsvidenskaben kan give mennesker et bedre liv, er nogenlunde konstant for de forskellige kategorier af skoleuddannelse. Mere end hver anden i alle tre kategorier svarer, at sundhedsvidenskaben kan hjælpe mange mennesker.

Med hensyn til miljøforskningen er der en klar tendens til, at tiltroen til dens problemløsningsevne stiger, jo højere uddannelse svarpersonen har. Tallene er her, at henholdsvis 23 pct. af dem med 7.klasse eller derunder; 27 pct. af dem med 8.-10. klasse som baggrund og 31 pct. af dem, der har en gymnasial uddannelse svarer, at miljøforskningen i høj grad hjælper på forureningsproblemerne.

Tiltroen til, at forskning kan være med til at afhjælpe arbejdsløsheden, er ligeledes stigende med uddannelsen; tallene er her, at henholdsvis 4 pct. (7. klasse eller derunder), 4 pct. (8.-10. klasse) og 9 pct. (gymnasial uddannelse) svarer, at forskning i høj grad kan være med til at mindske arbejdsløsheden.

Beskæftigelsesforskelle

Respondenternes nuværende beskæftigelse kan ikke forklare forskelle i tiltroen til, om forskning kan være med til at afhjælpe danskernes problemer. Svarene på de tre spørgsmål om sundhedsvidenskab, miljøforskning og arbejdsløshed viser dog visse forskelle, når man ser på fordelingen inden for de forskellige beskæftigelses kategorier.

Folk under uddannelse er noget mere skeptiske med hensyn til sundhedsvidenskabens evne til at afhjælpe problemer, end resten af befolkningen er.

I denne gruppe er der 51 pct. der svarer, at sundhedsvidenskaben kan hjælpe mange mennesker, mens tallet for de andre grupper ligger på mellem 55 og 58 pct.

Med hensyn til tiltroen til miljøforskningen forholder det sig omvendt; her er det folk under uddannelse, funktionærer/tjenestemænd og arbejdsløse/førtidspensionister, der har den største tiltro til forskningens evne til at løse problemer; 30-31 pct. svarer her, at miljøforskningen i høj grad kan være med til at afhjælpe forureningsproblemerne. De andre beskæftigelses kategorier ligger her på mellem 15 og 26 pct.

Tiltroen til, at forskning kan bedre arbejdsløshedssituationen, er lav i alle beskæftigelsesgrupper.

Erfaring med forskning gør en forskel med hensyn til det mere generelle spørgsmål, om forskningens mulighed for at løse de problemer, danskerne har. Slås kategorierne 'i høj grad' og 'i nogen grad' sammen, er der en forskel på 10 pct. i 'erfarings' - favør.

Erfaring med forskning giver derimod ikke den store forskel i tiltroen til, at forskning kan være med til at afhjælpe danskernes problemer inden for de tre områder: danskernes sundhed, miljø og mindskelse af arbejdsløsheden. Tallene er her næsten fuldstændig identiske.

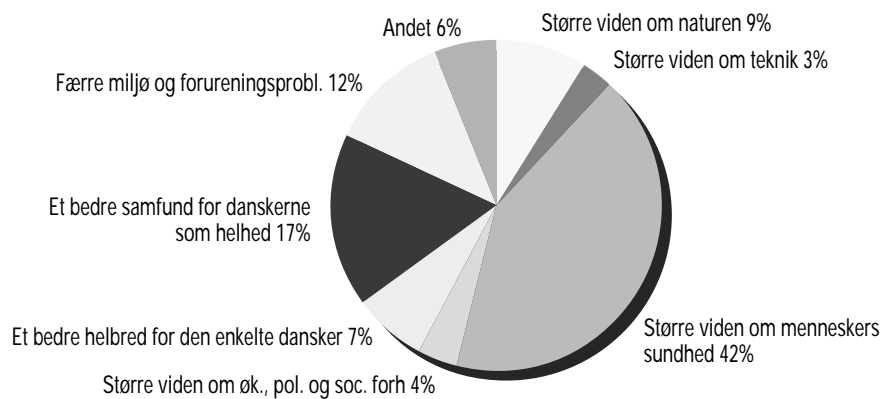

Forskningens vigtigste opgaver

Hvad anser danskerne sammenfattende for forskningens vigtigste opgaver, og hvilken slags forskning anser danskerne for at være allervigtigst?

Svarene på spørgsmålet om, hvad der er forskningens vigtigste opgave kan illustreres ved nedenstående figur.

Figur 7: Forskningens vigtigste opgave i pct.

Figuren viser, at det i altovervejende grad er menneskers sundhed og dermed sundhedsvidenskab, der er fokus på. Hele 42 pct. af de adspurgte svarer dette, når de bliver bedt om at prioritere forskningens allervigtigste opgave; samtidig med at den beslægtede kategori 'et bedre helbred for den enkelte dansker' er svaret fra yderligere 7 pct. af de adspurgte.

'Et bedre samfund for danskerne som helhed' og 'færre miljø og forureningsproblemer' kommer derefter i prioriteringen. De resterende svarmuligheder nævnes ikke af mange. Det er værd at bemærke, at der ved dette spørgsmål er en meget lav 'ved ikke' - svarprocent (ikke vist i figuren), og at kun 2 personer (0 pct.) svarer, at forskning ikke kan hjælpe til noget. Danskerne er således af den opfattelse, at forskningen har vigtige opgaver at løse.

Mænd og kvinder enige

Mænd og kvinder er i store træk enige om hvad der er forskningens allervigtigste opgave, idet begge køn prioriterer 'større viden om menneskers sundhed' højere end alt andet, men blandt kvinder er denne opfattelse endnu mere udbredt end blandt mænd. Som vist i tabel 23 er der 46 pct. af kvinderne, der har 'større viden om menneskers sundhed' som den allervigtigste opgave, mens dette er tilfældet for 37 pct. af mændene.

Tabel 23: Forskningens allervigtigste opgave, særskilt for køn; pct.

	Mænd	Kvinder	Total
Større viden om naturen	10	7	9
Større viden om teknik	5	1	3
Større viden om menneskers sundhed	37	46	42
Større viden om øk. pol. og soc. forh.	4	5	4
Et bedre helbred for den enkelte dansker	8	7	7
Et bedre samfund for danskerne som helhed	17	19	17
Færre miljø og forureningsproblemer	12	12	12
Mindre arbejdsløshed i Danmark	1	1	1
Større økonomisk fremgang i Danmark	2	1	2
Større salg af danske varer i udlandet	2	0	1
Forskning kan ikke hjælpe til noget	0	0	0
Ved ikke/har aldrig tænkt over det	2	1	2
I alt	100	100	100
Total antal	705	691	1396

Tabellen viser endvidere, at kategorien 'et bedre samfund for danskerne som helhed' kommer ind som den næstvigtigste opgave både for mænd og kvinder, idet næsten hver femte af begge køn prioriterer denne opgave højest. At reducere miljø- og forureningsproblemer er 12 pct. enige om, både blandt mænd og kvinder, at betegne som forskningens vigtigste opgave.

Unge optaget af miljø og forurening

Hvordan forholder de forskellige aldersgrupper sig til spørgsmålet om hvad de mener er forskningens allervigtigste opgave? I forbindelse med dette spørgsmål springer især tre forhold i øjnene.

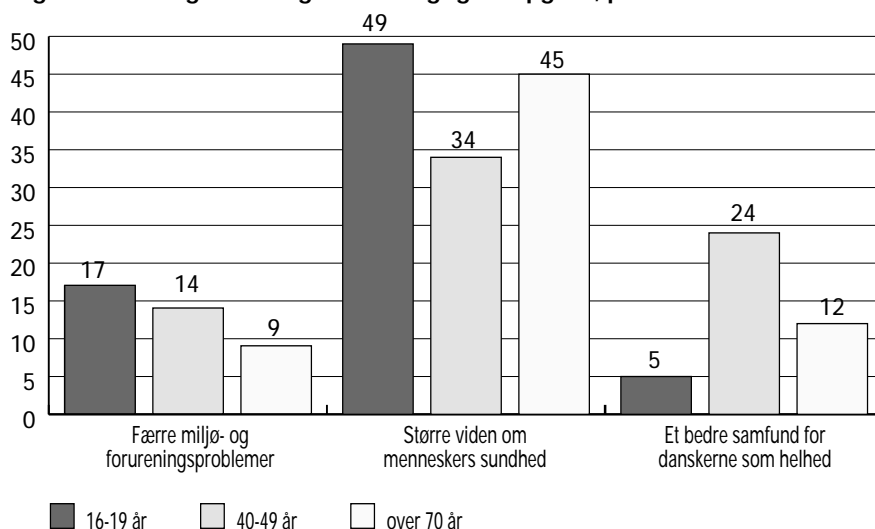
Det første er, at de helt unge er mere optaget af miljø- og forureningsproblemer end resten af befolkningen. Forskellen til de andre aldersgrupper er ikke voldsom, men der er dog en klar tendens til en mere udbredt opmærksomhed omkring opgaven at skabe færre miljø- og forureningsproblemer som forskningens vigtigste opgave, jo yngre respondenterne er.

Dernæst er det tydeligt, at de helt unge og de ældste er optaget af sundhedsproblemer som forskningens allervigtigste opgave. I gruppen af de 16-19 årige finder 49 pct. at større viden om menneskers sundhed er forskningens allervigtigste opgave; blandt de ældste finder 45 pct. at denne opgave er forskningens allervigtigste. De helt unge er således i alt overvejende grad fokuseret på, at større viden om menneskers sundhed og færre miljø- og forureningsproblemer er forskningens allervigtigste opgaver.

Endelig ses det, at kategorien 'et bedre samfund for danskerne som helhed' optager især de 30-60 årige, med procenttal omkring 20-25 pct., mens tallene her for de unge og de ældste ligger fra 5 til 12 pct.. I de øvrige kategorier er der ikke de store aldersforskelle.

Figur 8 illustrerer de tre afgørende områder for udvalgte alderskategorier.

Figur 8: Alder og forskningens allervigtigste opgave, pct.

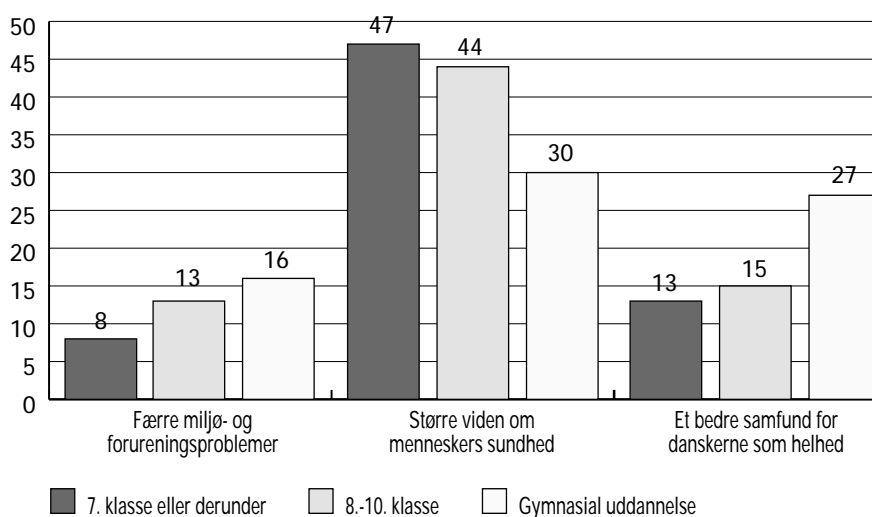

Jo højere uddannelse, jo mere fokus på opgaven: et bedre samfund!

Ser man på uddannelsesforskellenes betydning for prioriteringen af forskningens vigtigste opgave bliver det klart, at de afgørende forskelle ses inden for de samme forskningsområder, hvor der fandtes centrale aldersforskelle.

Figur 9 illustrerer dette.

Figur 9: Skoleuddannelse og forskningens allervigtigste opgave; pct.

Den dominerende kategori; 'større viden om menneskers sundhed' er især prioriteret højt blandt folk med lavere uddannelse. Således prioriterer 47 pct. af dem med 7. klasse eller derunder som skoleuddannelse denne kategori som forskningens allervigtigste opgave, mens kun 30 pct. af dem med en gymnasial uddannelse prioriterer denne opgave som forskningens allervigtigste opgave.

Næste markante resultat kommer i kategorien færre miljø- og forureningsproblemer. Her er tendensen lige modsat af det, der var tilfældet med hensyn til sundhedsspørgsmålet. Jo højere uddannelse, jo højere prioriteres miljø- og forureningsproblemer som forskningens vigtigste opgave. For folk med 7. klasse eller derunder er tallet 8 pct., for folk med 8.-10. klasse er tallet 13 pct., mens det for folk med en gymnasial uddannelse er 16 pct., der har svaret, at færre miljø- og forureningsproblemer er forskningens vigtigste opgave.

Endelig ses det i forbindelse med kategorien 'et bedre samfund for danskerne som helhed', at denne opgave får markant øget tilslutning jo højere uddannelse svarpersonen har. Procenttallene går her fra 13 pct. hos de, der har 7. klasse eller derunder over 15 pct. hos de, der har 8.-10. klasse op til at være topprioritet hos 27 pct. blandt dem, der har en gymnasial uddannelse som baggrund.

Større økonomisk fremgang nævnes ikke af mange

Nuværende beskæftigelse forklarer ikke meget af forskellen i opfattelsen af, hvad der er forskningens allervigtigste opgave. Funktionærer/tjenestemænd er dog lidt mindre fokuseret på kategorien 'større viden om menneskers sundhed' end de øvrige beskæftigelses kategorier; til gengæld er de tilsvarende mere opmærksomme på kategorien 'et bedre samfund for danskerne som helhed', noget der givetvis hænger sammen med deres generelt høje uddannelsesniveau.

Erfaring med forskning fører til, at man i noget mindre grad prioriterer 'større viden om menneskers sundhed' som forskningens allervigtigste opgave, end det er tilfældet blandt mennesker, der ikke har erfaring med forskning. Forskellen er her på 9 pct.

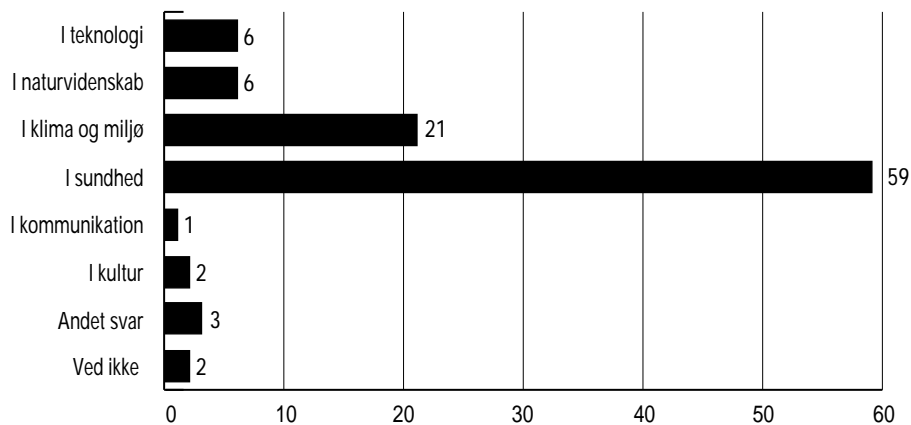
Der er flere blandt de, der har erfaring med forskning, der prioriterer 'færre miljø og forureningsproblemer' som forskningens vigtigste opgave. Ligeledes er der markant flere af de mennesker, der har erfaring med forskning, der nævner større økonomisk fremgang som forskningens vigtigste opgave. Hele 6 pct. af folk med erfaring nævner dette område; et svar der ellers stort set ikke optræder andre steder.

Allervigtigste forskning

Efter de mange prioriteringer, er det nu blevet tid til at samle lidt op og se på, hvad danskerne opfatter som den allervigtigste forskning. Svarpersonerne er her blevet bedt om at vælge mellem en række mere snævre forskningsområder. Områderne er valgt for at provokere respondenterne til at komme mere rundt i forskningens samlede univers i form af at tænke på andre områder end de, der umiddelbart falder dem ind. Af denne grund indgår kultur og kommunikation som selvstændigt specificerede områder.

Figur 10 viser fordelingen af svarene på dette spørgsmål.

Figur 10: Hvilken slags forskning er allervigtigst: pct.

Endnu engang viser det sig meget klart, at danskerne, uanset de blev provokeret til også at tænke på andre områder, opfatter sundhedsvidenskab som den allervigtigste forskning. Forskning i klima og miljø er dog ganske godt med her. Kultur og kommunikation ligger derimod meget lavt. Igen må man med en vis glæde hæfte sig ved den meget lave 'ved ikke' - svarprocent.

Undersøgelsen viser alt i alt, at danskerne ganske godt ved, hvad de mener; i hvert fald vidste de, hvad de ville svare på spørgsmålet om forskningens allervigtigste opgave, og de havde tillid til, at de selv var i stand til at prioritere.

Både mænd og kvinder prioriterer sundhed

Tablet 24 viser endnu engang, at kvinder finder forskning i sundhed vigtigere end mændene gør, mens disse til gengæld finder forskning i teknologi vigtigere end kvinderne. Alligevel er den overordnede konklusion, at flertallet både blandt mænd og kvinder er af den opfattelse, at forskning i sundhed er den allervigtigste forskning.

Tablet 24: Hvilken slags forskning er allervigtigst, særskilt for køn; pct.

	Mænd	Kvinder	Total
I kultur	2	2	2
I kommunikation	1	2	1
I sundhed	55	63	59
I klima og miljø	23	19	21
I naturvidenskab	6	5	6
I teknologi	10	2	6
Andet svar	2	5	3
Ved ikke	1	2	2
I alt	100	100	100
Total antal	704	691	1395

Tabellen viser ydermere, at der udover inden for de allerede nævnte områder, ikke for alvor er kønsforskelle.

'Ved ikke' - svarprocenten er endnu engang meget lav for såvel mænd som kvinder.

Sundhed prioriteres højt af både unge og ældre

Tabel 25 viser fordelingen på spørgsmålet om, hvad der er den allervigtigste forskning, særskilt for alder.

Tabel 25: Hvilken slags forskning er allervigtigst, særskilt for alder; pct.

	16-19 år	20-29 år	30-39 år	40-49 år	50-59 år	60-69 år	70-85 år	Total
I kultur	3	3	2	2	0	3	1	2
I kommunikation	2	0	2	2	1	2	1	1
I sundhed	59	54	53	56	62	67	68	59
I klima og miljø	18	25	26	23	21	17	13	21
I naturvidenskab	8	5	5	7	6	2	7	6
I teknologi	2	8	7	7	6	4	3	6
Andet svar	4	4	3	3	4	2	5	3
Ved ikke	4	1	2	0	0	3	2	2
I alt	100	100	100	100	100	100	100	100
Total antal	92	214	249	239	278	159	164	1395

Som det fremgår af tabellen, er det især de ældre, der finder at forskning i sundhed er det allervigtigste. Hele 68 pct. af folk over 70 år finder således, at forskning i sundhed er den allervigtigste forskning. De helt unge prioriterer ligeledes forskning i sundhed ganske højt.

Med hensyn til klima og miljø er det især de 20-50 årige, der finder denne forskning allervigtigst, mens både de helt unge og de ældre prioriterer lidt anderledes. Det samme mønster genfindes i forbindelse med forskning i teknologi.

Der er igen en bemærkelsesværdig lav 'ved ikke' - svarprocent i alle alderskategorier.

Klima og miljø prioriteres højere jo højere uddannelse

Uddannelsen viser sig endnu engang at være en faktor, der forklarer meget.

Tabel 26: Hvilken slags forskning er allervigtigst, særskilt for skoleuddannelse; pct.

	7. kl.	8.-10. kl.	Gymn.	Total
I kultur	2	1	4	2
I kommunikation	1	1	2	1
I sundhed	73	59	44	59
I klima og miljø	12	23	27	21
I naturvidenskab	3	5	10	6
I teknologi	5	6	8	6
Andet svar	2	4	3	3
Ved ikke	2	1	2	2
I alt	100	100	100	100
Total antal	334	752	303	1389

Som det også er fremhævet tidligere i denne rapport, falder andelen af folk, der finder, at forskning i sundhed er den allervigtigste forskning for det danske samfund i takt med at skoleuddannelsen stiger. Det ses således også i tabel 26, at vægtningen mellem forskning i 'sundhed' og forskning i 'klima og miljø' ændrer sig alt efter respondenternes uddannelse; om end forskning i sundhed forbliver det allervigtigste inden for alle uddannelseskategorierne.

Forskning i naturvidenskab og teknologi nyder ligeledes øget opmærksomhed i takt med respondenternes stigende uddannelse, men prioriteringen som helhed er ikke høj. Kun hver tiende blandt de med gymnasial uddannelse finder, at disse forskningsområder er at karakterisere som de allervigtigste.

Ser man i stedet for skoleuddannelsen på erhvervsuddannelsen, genfindes det samme mønster med hensyn til forskning i sundhed, mens det snarere end forskning i klima og miljø er forskning i teknologi, der får en øget tilslutning fra folk med en lang erhvervsuddannelse.

Beskæftigelsen giver ikke nogen forklaring, men erfaring gør en forskel

Respondenternes nuværende beskæftigelse viser sig igen ikke at have den store betydning i forbindelse med, hvilken forskning man finder allervigtigst. Efterlønsmodtagere og pensionister er dog noget mere fokuseret på forskning i sundhed end resten af beskæftigelsesgrupperne; noget der ganske givet snarere skal forklares via alder end via beskæftigelse.

Med hensyn til forskning i klima og miljø viser det sig, at faglærte/ufaglærte arbejdere, funktionærer/tjenestemænd og folk under uddannelse i noget større udstrækning end folk i de andre kategorier har dette område som den allervigtigste forskning.

På de øvrige forskningsområder er der ikke afgørende forskelle mellem folk i de forskellige beskæftigelseskategorier.

Erfaring med forskning giver endnu engang en markant forskel mellem respondenterne. Således er folk, der har erfaring med forskning markant mindre tilbøjelige til at nævne forskning i sundhed som den allervigtigste forskning, end folk, der ikke har erfaring med forskning (62 pct. mod 42 pct.).

Til gengæld er folk med erfaring mere opmærksomme på såvel forskning i klima og miljø, forskning i naturvidenskab og forskning i teknologi end folk uden erfaring. Det gælder dog stadig for begge grupper, at de finder forskning i sundhed som det vigtigste.

Konklusion

Igennem denne rapport er danskernes interesse for forskning; deres associationer til forskning; deres viden om forskning; deres oplevelse af tryghed ved forskning og deres tillid til forskere beskrevet med særlig henblik på at vise, om der i den danske befolkning eksisterer væsentlige forskelle mellem kønnes opfattelser af disse spørgsmål. Derudover er der analyseret for forskelle mellem forskellige alderskategorier og for forskelle efter uddannelsesmæssig baggrund. Endvidere er der inddraget oplysninger om svarpersonernes beskæftigelse og i særlig grad er der sat fokus på, om personlig erfaring i form af arbejde med forskning gør en forskel for synet på forskning.

Undersøgelsesmaterialet, som er repræsentativt for hele den danske befolkning i alderen fra 16 til 85 år, har vist, at danskerne alt i alt har en meget stor interesse for forskning. Hele 57 pct. af den danske befolkning tilkendegiver, at de er meget eller noget interesseret i forskning.

Med hensyn til køn og interesse for forskning fandtes en lille forskel, i den forstand at mænd under ét er en anelse mere interesseret i forskning end kvinder, og i den forstand at mænds og kvinders interesser endvidere ligger på forskellige forskningsområder. Teknisk videnskab interesserer relativt flere mænd end kvinder og sundhedsvidenskab interesserer relativt flere kvinder end mænd. Sundhedsvidenskab interesserer dog stadig absolut set flest, både blandt mænd og kvinder.

Aldersforskelle var der også med hensyn til interesse; især de midaldrende er meget interesseret i forskning, mens de helt unge og de gamle er mindre interesseret.

Uddannelse viste sig ligeledes at have stor betydning for interessen for forskning. Jo mere uddannelse jo mere interesse. Dette gælder for såvel skoleuddannelse som erhvervsuddannelse. Der fandtes ikke forskelle blandt de forskellige beskæftigelses kategorier, hvorimod der er store forskelle alt efter om man har personlig erfaring med forskning. Erfaring med forskning giver øget interesse for forskning.

Analysen af, hvad det er danskerne tænker på, når de bliver spurgt om forskning, viste, at folk generelt associerer noget bestemt ved forskning. 87 pct. af de adspurgte tænker således på noget bestemt, når de hører ordet forskning. Der er i høj grad afgivet meningsfulde svar. Det meget høje antal svar inden for stort set alle de undersøgte grupper vidner om en meget høj grad af opmærksomhed omkring forskning.

Med hensyn til, hvad folk associerer til forskning, er der forskel blandt kønnene. Mest markant associerer kvinderne i højere grad end mændene til sundhedsvidenskabelig forskning. På samme måde er det især de lavest uddannede, der associerer til sundhedsvidenskab og gensplejsning. De højere uddannede er mere fokuserede på teknologisk udvikling. Sundhedsvidenskabelige områder er dog stadig den hyppigste association i alle kategorier.

Undersøgelsen af danskernes viden om forskning viste, at danskerne i vid udtrækning er i stand til at nævne konkrete forskningsfelter inden for de seks hovedområder.

Kvinderne er generelt en smule mere vidende end mændene omkring sundhedsvidenskab, mens mændene er markant bedre end kvinderne til at nævne et konkret forskningsområde inden for naturvidenskab og især inden for teknisk videnskab.

Alder viste en kurvelineær sammenhæng med evnen til at nævne korrekte eksempler på konkrete forskningsaktiviteter inden for de seks hovedområder, således at de helt unge og de ældre er markant dårligere end den store midtergruppe til at nævne et rigtigt eksempel.

Stigende uddannelse fører over hele linien til en stigende viden om de seks forskellige forskningsområder. Især inden for samfundsfag og humaniora er denne tendens meget klar. Beskæftigelsen var igen ikke nogen god forklaringsvariabel, mens erfaring med forskning fører til en større viden om alle forskningsområderne, undtagen inden for sundhedsvidenskab, hvor der ikke fandtes nogen forskel.

Undersøgelsen af danskernes forventninger til forskningen viste, at kvinderne er lidt mere skeptiske end mændene med hensyn til om forskningen fører til ny viden eller til ny usikkerhed.

Alder og uddannelse kan ligeledes forklare forskelle i forventningen til dansk forskning. Således er de unge mest opmærksomme på, at forskningen også kan føre til ny usikkerhed, mens stigende uddannelse generelt medfører, at folk både finder, at forskning fører til ny viden og samtidig til ny usikkerhed.

Analysen af tillid til og tryghed ved de danske forskere tegnede et billede af en ganske stor tillid og tryghed. Kvinderne er generelt en smule mere utrygge end mændene, mens alderen ikke viste sig at give afgørende forskel på trygheden ved de danske forskere.

Uddannelsen viste sig endnu engang at være en meget væsentlig forklaringsfaktor, således at med en højere uddannelse følger også en større tryghed ved og en større tillid til forskere og de fleste andre professioner og institutioner i samfundet.

Alt i alt må det som tidligere nævnt konkluderes, at der er en ret udbredt oplevelse af tryghed ved og tillid til de danske forskere og deres arbejde.

Danskerne har alt i alt stor tiltro til, at forskning kan være med til at løse nogle af de problemer, danskerne har i hverdagen. Mændene er generelt lidt mere positive i deres forventninger end kvinderne; på samme måde er det især den del af befolkningen, der er mellem 20 og 50 år, der har den største tiltro til forskning. De helt unge og de gamle er generelt noget mere skeptiske.

Endelig viste undersøgelsen, at høj uddannelse fører til større tiltro til forskningens problemløsningssevne.

I afsnittet om, hvad folk anser for forskningens vigtigste opgaver og den aller-vigtigste forskning, viste det sig endnu engang, at sundhedsvidenskabelige opgaver og sundhedsforskning dominerer danskernes bevidsthed.

Sundhedsvidenskabelig forskning er uomtvisteligt det altdominerende område i danskernes bevidsthed, når der tænkes på forskning.

Metodebemærkninger

Den undersøgelse, der ligger til grund for denne rapport, er en interviewundersøgelse gennemført af Socialforskningsinstituttet for Analyseinstitut for Forskning. Undersøgelsen er foretaget over en periode på 3-4 uger i oktober-november måned 1997.

1397 danskere i alderen 16-85 år har deltaget i undersøgelsen, hvilket giver en svarprocent på ca. 70. Uden at være overvældende er dette ganske tilfredsstillende. På forhånd var det forventet, at det ville blive særdeles vanskeligt at få danskerne til at tage stilling til noget, der for de fleste må være et fjernt og temmelig abstrakt tema. Men befolkningen skulle spørges; det er væsentligt for hele problemstillingen omkring forskningens rolle i samfundet, at også folkets røst høres.

Stikprøven er tilfældig udvalgt. Analyser af frafaldet har vist, at der ikke har været kønsmæssige, aldersmæssige eller geografiske skævheder i sammensætningen af dem, der har besvaret skemaet og dem, der ikke har villet deltage. Der er derfor ikke foretaget nogen form for vægtning af de data, der er benyttet i analyserne.

Frafaldsanalysen viser endvidere, at der ikke er specielle grunde til, at folk ikke ønskede at deltage. Langt hovedparten af nægterne gav standardbegrundelser som 'ikke tid' - 'ikke noget for mig' osv. Det var kun ganske få af nægterne, der brugte begrundelser, der henviste til det vanskelige og komplekse ved forskning som emne.

Det skal bemærkes, at det gennem hele undersøgelsen, i oplægget til undersøgelsen, samt under interviewene er blevet fremhævet, at det var helt i orden at svare 'ved ikke'. Respondenterne måtte ikke opleve et pres, men uanset forsøg på at undgå dette er det næppe undgået totalt. Men der er analyseret og kommenteret også på 'ved ikke' - svarene. De meget lave 'ved ikke' - procenter kan tages som en indikation på, at danskerne i høj grad har følt sig i stand til at tage stilling til emnet. Tilbagemeldingerne fra interviewerne viste, at de fleste havde mod på at gå i gang med at svare på de mange spørgsmål.

Der er i rapporten ikke angivet statistiske mål. De sammenhænge, der er kommenteret på i rapporten, er imidlertid statistisk signifikante.

Gennem rapporten er køn, alder, uddannelse, nuværende beskæftigelse og erfaring med forskning brugt som uafhængige variable.

Operationaliseringen af køn og alder giver sig selv; om end det er værd at nævne, at vi har valgt at behandle de helt unge i en alderskategori for sig selv. Dette er gjort for at se, om de helt unge afgørende skiller sig ud fra alle andre.

For uddannelsens vedkommende er det især skoleuddannelsen, der er brugt. Dette er gjort med baggrund i, at flere undersøgelser tidligere har vist, at det er denne form for uddannelse, der ofte gør den store forskel. Det er her mange af de interessante skillelinier ligger. Skoleuddannelse hænger endvidere sammen med erhvervsuddannelse, da folk med høj skoleuddannelse ofte vil have en erhvervsuddannelse, der er længere end gennemsnittet. De fleste steder er der udover skoleuddannelse også kommenteret på erhvervsuddannelse og nogle steder endvidere på type af uddannelse.

Erhvervsuddannelse er i denne rapport opdelt i fire kategorier: Ingen erhvervsuddannelse, kort erhvervsuddannelse, mellemlang erhvervsuddannelse (inkl. faglige erhvervsuddannelser) og endelig lang erhvervsuddannelse.

Type af uddannelse er operationaliseret som: ingen erhvervsuddannelse, faglig erhvervsuddannelse og boglig erhvervsuddannelse.

Nuværende beskæftigelse har vist sig at være vanskelig at arbejde med som forklarende variabel. Beskæftigelsen er meget vanskelig at tolke i forbindelse med forskning som afhængig variabel. De steder, hvor der ses udsving på beskæftigelsesvariablen, skal det snarere forklares via alder eller uddannelse. Det er da også hovedsageligt kategorierne; 'under uddannelse', 'pensionister/ efterlønsmodtagere' og 'funktionærer/tjenestemænd', der har vist udsving. Netop disse tre kategoriers reaktionsmønstre kan i høj grad forklares via alders- og uddannelsesforskelle.

Endelig er erfaring med forskning medtaget. Idéen med dette er at se, om det, at man igennem sit arbejde har været i kontakt med forskning, er med til at forme ens holdning til og viden om forskning.

Rapporten findes i elektronisk form på Analyseinstitut for Forsknings hjemmeside, hvor også yderligere oplysninger om undersøgelsen kan findes.